

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Єршова Н. Ю., канд. екон. наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає прийняття рішень з урахуванням багатьох факторів внутрішнього і зовнішнього мікро- і макросередовища, що потребує відповідного інформаційного забезпечення. В контурі інформаційного забезпечення особлива роль належить обліково-аналітичній системі, яка виступає інформативним індикатором різних загроз та ризиків, з одного боку, і описує план захисних заходів від них, з іншого боку.

Дослідженню теоретичних та практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання присвячені наукові праці таких вчених, як: Кириченко О. А., Сідак В. С. Шкарлет С. М., Гнилицька Л. В., Єршова Н. Ю. та ін. [1,2,3 та ін.].

Нажаль, ситуація в Україні не дозволяє говорити про забезпечення сталого економічного зростання, що впливає на національну й економічну безпеку держави в цілому. Підприємство як суб'єкт ринкової системи перманентно наражається на небезпеку негативних змін зовнішнього або внутрішнього середовищ, результатом чого є отриманий фінансовий результат діяльності. Статистичні дані свідчать, що загальна величина фінансових результатів підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності за 2017 рік збільшена на 310050 млн. грн до 2016 року. За 2016 рік по відношенню до 2015 року цей показник збільшений на 317925,1 млн. грн. Зменшення величини фінансового результату підприємств за 2017 рік відмічено за такими видами економічної діяльності: сільське, лісове та рибне господарство (-11562,8 млн. грн), транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (-28936,7 млн. грн), мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (-671,4 млн. грн), надання інших видів послуг (-154,3 млн. грн). За січень-березень 2018 року фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної

діяльності складають 46 % від 2017 року, що є позитивним. З них, майже 85 % складають підприємства промисловості, 60% роздрібної торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів, 31% інформації та телекомунікації. Якщо проаналізувати динаміку кількості прибуткових підприємств за досліджуваний період, то змін майже не відбулося. За 2017 рік кількість підприємств, які отримали прибуток становила 72,8 %, у 2017 році – 73,4 % [1].

В забезпеченні економічної безпеки підприємства особлива роль належить обліково-аналітичному забезпеченню, спрямованому на формування у менеджерів та керівництва суб'єктів господарювання знань про ситуацію на ринку, основні тенденції розвитку конкретних галузей економіки та підприємництва взагалі, особливості небезпек і загроз власній економічній діяльності. Основними завданнями обліково-аналітичної підсистеми для забезпечення економічної безпеки підприємства є:

- облік господарських операцій за цільовими напрямками, через використання монетарних (на базі бухгалтерського обліку) та немонетарних показників (на базі стратегічного управлінського обліку);
- контроль за використанням ресурсного потенціалу підприємства, відображенням усіх господарських операцій на етапах планування та обліку, достовірністю аналітичних даних;
- аналіз діяльності підприємства за цільовими напрямками (в розрізі ознак часу і простору);
- формування аналітичних бюджетів як джерел акумулювання планової, облікової та аналітичної інформації.

Місце обліково-аналітичної підсистеми в забезпеченні економічної безпеки підприємства представлена на рисунку 1.

На результативність прийнятих управлінських рішень із забезпечення економічної безпеки впливає якість інформаційного ресурсу у вигляді створення і використання власного і зовнішнього інформаційного поля підприємства. Власне інформаційне поле формується з внутрішніх джерел. Що стосується зовнішнього інформаційного поля, то завдання його формування і використання пов'язане з подоланням недостовірності, асиметрії, різноманітності, недостатності або надмірності інформації, що надходить з різних джерел і отриманої різними способами. Важливим джерелом інформації для реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки – є інформація, яка формується в системі стратегічного управлінського обліку. На нашу думку, завдання стратегічного управлінського обліку для забезпечення економічної безпеки підприємства спрямовані на:

- своєчасне формування інформації щодо можливих небезпек та ризиків діяльності підприємства;
- інформування менеджерів відповідних рівнів про наявність і ступінь суттєвості ризиків для прийняття управлінських рішень щодо забезпечення економічної безпеки підприємства;
- використання інструментів для оцінки рівня ризиків з метою їх мінімізації;

- застосування сучасних підходів до обліку витрат, які виникають внаслідок реалізації ризиків;
- інформаційний супровід контролю величини ризику в процесі господарської діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень щодо зниження його рівня.

Рис. 1 – Місце обліково-аналітичної підсистеми в забезпеченні економічної безпеки підприємства ^{*)}

^{*)} Джерело: розроблено автором

Обліково-контрольний і аналітичний інструментарій стратегічного управлінського обліку має відповідати інформаційній детермінанті реалізованої підприємством стратегії економічної безпеки, щоб відобразити початковий, проміжний і кінцевий стан ресурсів підприємства та їх джерел в ході реалізації стратегії, оцінити її ефективність з використанням релевантних балансових узагальнень і системи показників. До таких інструментів стратегічного управлінського обліку відносяться збалансована система показників, модель економічної доданої вартості, облік витрат за видами діяльності та ін. Інформація стратегічного управлінського обліку є основою для формування стратегічної управлінської звітності, яка за своєю економічною природою є різновидом управлінської звітності і формується відповідно до встановлених регламентів. До її складу входять як похідні балансові звіти, які містять

прогнозу фінансову інформацію, так і прогнозна звітність, що носить стратегічний характер, сформована як на основі трансформації даних бухгалтерської фінансової звітності, так і в рамках системи бюджетування.

Список використаних джерел:

- 1 Державна служба статистики України : Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 2 Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарювання як об'єкт наукових досліджень / Л. В. Гнилицька // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – № 1(37). – С. 142-150.
- 3 Єршова Н. Ю. Методичний підхід до формування інформації в системі стратегічного управлінського обліку з метою підвищення економічної безпеки суб'єктів господарювання / Н.Ю. Єршова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. Одеса – Випуск 10. – Серія: Економіка і менеджмент. – № 10. – 2015 – С. 276-281.